

PLAN DE AMENAJARE TERITORIALĂ A JUDEȚULUI BRAȘOV

FAZA 3: PROPUNERI, DIRECȚII DE DEZVOLTARE

- I .1. Conținut și elaborare**
- I .2. Evaluarea disfuncționalităților**
- I .3. Alternative de viitor**

I.1.CONȚINUT ȘI ELABORARE

Faza a 3-a P.A.T.J.- Brașov conținând „ Direcții de dezvoltare, propuneri” reprezintă partea cea mai importantă a documentației. Aici sunt formulate răspunsuri la disfuncționalitățile constatate și sugestii de limitare sau de soluționare a acestora. Prin conturarea obiectivelor de atins treptat și schițarea unui demers strategic se creează fundamental necesar pentru formularea unor seturi de măsuri pentru punerea în aplicare a documentației (în faza a 4-a) .

Pentru întocmirea acestei părți, s-au luat ca bază prevederile Legii Amenajării teritoriului și a Urbanismului nr. 350/2001, (art. Nr. 3, 7-9, 14-16, 39 și îndeosebi 42) completate cu metodologia și ghidurile de aplicare. De asemenea, pentru transpunerea facilă în realitate, s-a încercat corelarea cu Legea Administrației publice nr. 215/2001 (art. 2-12, 15-20 și mai ales 101,106, apoi 121-129) și Ordonanța privind statutul – cadru al unității administrativ – teritoriale nr. 53/2002.

Potrivit proiectului ghidului de elaborare a P.A.T.J. (pag. 3) în cadrul etapelor de elaborare propriu-zisă, după „Diagnoză” și înainte de „asigurarea condițiilor de aplicare” se situează etapa (faza) „Strategia planului” incluzând formularea de măsuri (echivalente ulterior cu propuneri pg. 23 ș.m.). În baza analizei disfuncționalităților care definesc diagnosticele (generale și specifice) se vor contura obiectivele (strategic, specifice) ale P.A.T.J. Precizarea obiectivelor se poate face în funcție de corelările socio-demografice, economice și teritoriale (art. 9 din LATU agregat cu cazurile de la pg. 21 jos) raportat la principiile de amenajare teritorială (art. 8 din LATU nuanțat cu cele din pg. 25 sus) sunt comparabile cu realizările altor unități administrativ-teritoriale și pot fi etapizate pe bază de scenarii alternative cuprinzând direcțiile de parcurs (de intervenție,

I. DATE INTRODUCTIVE

dezvoltare). În faza actuală sunt schimbate propunerile referitoare la evoluția componentelor PATJ pg. 27, care să fie puse concret în aplicare prin intermediul planului de măsuri (pe termen scurt)

I. 2. EVALUAREA DISFUNȚIONALITĂȚILOR

În general, la evidențierea disfuncționalităților sau luat în considerare cele de importanță județeană, cu implicații la nivelul acestei unități teritorial – administrative. În inventarul general (bazat pe extrase din capitolele dedicate structurii socio-demografice, potențialului economic și profilului teritorial) se desprind funcționalități cu caracter general (național) și altele specifice (județului Brașov). Ele au fost grupate pe 5 categorii principale:

1. Absență / subdimensionare
2. Reducere cantitativă
3. Degradarea calității
4. Creșteri parazitare
5. Efecte colaterale dăunătoare

S-a constatat că reducerile cantitative și degradările calității se prezintă ponderea masă (peste 50% din total). Dacă se iau în considerație obiective ambițioase, atunci este posibil ca și disfuncționalități rezultând din absența unor structuri sau fenomene să capete amploare. O evaluare mai nuanțată a disfuncționalităților s-a făcut pe baza inventarului general unde se regăsesc și multe din documentațiile-țintă luate în considerare în tema – program (capitolul „Concluzii parțiale”).

În situația cea mai critică se află structura socio –demografică care a înregistrat o descreștere și creștere a populației lipsite de educație. (Gradul de reducere a forței de muncă angajate e mai greu de apreciat din cauza trecerii masive la pensie, a procesului de ruralizare și a deficiențelor de înregistrare statistică). O primă concluzie este că efectele tranziției de la economia dirijată la cea liberă (concretizate în slăbirea vitalității) se accentuează prin suprapunerea tendințelor caracteristice (de descreștere) din multe țări europene.

Nu mult mai bună rezultă a fi situația privind potențialul economic. Activitățile de exploatare, prelucrare și producție au scăzut drastic fără a reuși a schimba salturile calitative necesare. Multe progrese locale s-au înregistrat în domeniul producției agro-alimentare dar cele mai multe evoluții pozitive s-au

I. DATE INTRODUCTIVE

înregistrat în sectorul serviciilor (mai ales în domeniul financiar-bancar). Oarecare creștere a notat și exploatarea resurselor (îndeosebi a celei forestiere) exportate în stare neprelucrată. Sintetizând se poate vorbi de o destructurare a economiei județene datorată lipsei de adaptare rapidă la comandamentele

economiei de piață, având ca urmare, după reducerea la producția pe stoc, oprirea totală sau parțială a unităților economice.

Situația profilului teritorial poate fi sensibil mai bună. Cu sprijinul ori sub presiunea structurilor specifice ale Uniunii Europene s-au produs ameliorări în infrastructura de circulație-transport și, parțial, în reconsiderarea problematicii mediului. Timidele evoluții din domeniul locuirii se datorează construcției caselor cu confort ridicat și vilelor de vacanță a populației avute.

S-au adâncit însă disparitățile dintre mediul urban și cel rural, dintre zonele dezvoltate (Țara Bârsei) și cele retardate (zona Rupea), disparități vizibile în reducerea accesului la servicii a unei părți treptat mai mari din populație. De asemenea, aproape pe întreg județul se constată calitatea modestă a infrastructurii tehnice. Constatarea caracteristică este că în profil Teritorial nu atât absența unor componente creează probleme cât starea de degradare a acestora și calitatea relațiilor reciproce.

Se poate aprecia în ansamblu că județul Brașov, care până în 1990 s-a bucurat de un statut apreciat în țară, a fost afectat sensibil de greutățile perioadei de tranziție. Fenomenele socio-demografice negative, combinate cu destructurarea potențialului economic, au afectat semnificativ dezvoltarea în profil Teritorial, producând (chiar dacă numai, local) pierderi de calitate. În final acestea s-au concretizat în descreșterea nivelului de viață al populației, cu toate aspectele conexe.

I. DATE INTRODUCTIVE

Aprecierea domeniilor demografic, economic și teritorial în 2002

Domenii	Domenii țintă din tema-program	Codul din	Familii de funcții onalități			Observații
Structura socio-demografică	*	S 1-3	Structura populației			→
	*	S 1,6	Dezvoltarea umană			↗
	*	S 5	Ocuparea forței de muncă		*	→
Potențial economic	*	E 1	Agricultura			↗
		E 2,4	Exploatarea resurselor			→
		E 5	Industria prelucrătoare			→
	*	E 5	Industria constructoare de mașini			↗
	*	E 5	Industria bunurilor de consum			↗
	*	E 6,8	Serviciile			↗ ↗
Profil teritorial	*	T 1-4	Protecția mediului			↗
	*	T 5-8	Rețeaua de localități			→
		T 10	Locuirea			↗
		T 9, 11,	Dezvoltarea și echipamentele			↗
	*	T 15, 16	Infrastructura hidrotehnică			↗
	*	T 13,14	Infrastructura de circulație			↗
	*	T 17, 18	Infrastructura energetică			↗

I. DATE INTRODUCTIVE

T. 3. Alternative de viitor

Pentru schițarea de variante pentru un viitor posibil al județului Brașov trebuie agregate prevederi din strategiile și politicile de dezvoltare ale administrației centrale și locale cu elemente care pun în relație diagnosticul și disfuncționalitățile cu resursele (umane, materiale etc.) și atuurile (punctele tari) specifice. Sensul intervențiilor de dezvoltare generală nu se suprapune însă total cu traseul de evoluție al principalelor componente ale PATJ (structura socio-demografică), potențialul economic, profilul teritorial). Pe de altă parte segmentul inițial de parcurs pe durata de valabilitate a planului (10 ani pentru situații normale, 5-7 ani pentru perioade de tranziție) nu este neapărat caracteristic pentru întregul traseu.

Evoluția viitoare a populației nu se mai înscrie în formele uzuale anterioare anului 1990. Ca atare, pentru finele deceniului (2001-2010) se poate exclude ipoteza creșterii acesteia, rămânând ca alternative numai varianta continuării scăderii numerice (până la un plafon deocamdată greu de stabilit) și situația stabilizării la nivelul actual (2002). Atât în ipoteza reducerii în continuare (într-un ritm mai lent) cât și în cazul stabilizării, structura populației din punct de vedere al educației (calificării), al ocupării (implicării în producție) și al dependenței economice (întreținerii) va mai suferi modificări. Dar pentru a utiliza mai bine resursa care este populația, trebuie tins către cuprinderea ei totală în învățământ și în forme avansate de calificare pentru domenii cerute de piață și pentru care există condiții în județ astfel ca forța de muncă să fie utilizată 87-90%.

Este de presupus că la finele perioadei de valabilitate PATJ, structura socio-demografică să se apropie mai mult de cea a unor țări din actuala Uniune Europeană (Grecia, Portugalia) semănând oarecum cu cea a unor candidate (Polonia). De asemenea se vor constata ameliorări în ceea ce privește dezvoltarea umană (educația, existența sanitară, cultura) și creșterea gradului de calificare a forței de muncă, concomitent cu stabilizarea numărului celor cuprinși în activități economice. În fine ponderea populației urbane va fi mai mare repartiția ei în teritoriu echilibrându-se prin creșterea orașelor mici, prin dotarea și echiparea superioară a unui număr de localități rurale.

* "România 2020", 1998

"Strategia națională pentru dezvoltare rurală" 1999

"Strategia privind îmbunătățirea situației sociale a romilor" 2002

"Politica de dezvoltare regională a României" 1997

"Politica industrială a României" 2002

I. DATE INTRODUCTIVE

În ceea ce privește traseul presupus al potențialului economic după depășirea fazei de tranziție (cu condiția încheieri procesului de privatizare, consumarea resurselor structurale și extinderea tehnologizării) se pot accepta, pe lângă varianta dezvoltării „zero”, două alternative de creștere, una lentă și cealaltă accelerată. În oricare din ultimele situații, creșterea activităților economice va fi însoțită de reșezări structurale între cele 3 sectoare, constând în dezvoltarea (poate până la dublare) a serviciilor și reducerea ponderii agriculturii, economiei forestiere și de extracție, pe de-o parte, și a industriei tradiționale (cu precădere cea de prelucrare primară, materiale de construcții, constructoare de mașini grele etc.), pe de altă parte.

Ar trebui ca pe lângă modernizarea profilelor care au făcut cunoscut județul (avioane și elicoptere, autocamioane și tractoare) să se dezvolte ramuri noi de tip „high-tech” în cadrul unor parcuri tehnologice științifice pentru care există condiții corespunzătoare (inclusiv „know-how” de la centrul universitar Brașov). Este de stimat că o pondere importantă o vor avea profilele teritoriale legate de artizanat, alimentație, turism.

Într-un fel, județul (inclusiv municipiul Brașov) își va relua rolul de placă turnantă economică atât în centrul teritoriului național cât și la limita mai multor regiuni de dezvoltare. Pe de altă parte, nivelul de dezvoltare, unul din cele mai mari din țară, ar presupune ca între 2007-10 PIB să se apropie de cel al unor țări candidate la Uniunea europeană (Polonia, Slovacia).

Viitoarea transpunere în profil teritorial, a evoluțiilor din domeniul structurii socio-demografice și a activităților economice presupune o serie de calibrări și revizii, de asemenea unele redistribuiri de accent. În conformitate cu prevederile specifice ale Uniunii Europene („Europa 2000” „European Spatial Development Perspective” etc.) existența colectivităților umane precum și desfășurarea diverselor activități ale acestora, principalul accent va consta în asanarea și protejarea mediului. Este de imaginat atât reducerea poluării industriale (prin reprofilare-tehnologizare dar și prin schimbarea ponderii sectorului secundar) cât și a celei urbane (prin monitorizarea extinderilor, dotarea cu stații de epurare și platforme de gunoi, asanarea traficului etc.). De asemenea, trebuie luat în considerare rolul cadrului natural (sol/subsol, ape, floră faună) atât în cadrul actualelor limite administrative cât și în context mai larg, interjudețean). Odată cu satisfacerea acestor condiții imperative, se pot schița câteva variante pentru posibilul viitor spațial al județului.

O primă variantă ar continua prezenta organizare (caracterizată prin dezvoltarea la limită a Țării Bârsei în dauna Țării Făgărașului și a zonei Rupea), a doua și-ar propune dezvoltarea în complementaritate a celor 3 subdiviziuni teritoriale (centrate pe sistemul urban Brașov, respectiv cuplul Făgăraș-Victoria și

I. DATE INTRODUCTIVE

grupul Rupea-Hoghiz -Ungra). Prin conlucrarea celor 3 concentrări de localități rezultă un raport urban/rural ameliorat în condițiile unei relații îmbunătățite cu cadrul natural. Aceasta înseamnă o dotare social-culturală și echipare tehnico-edilitară tinzând spre optim, cu ofertă crescută de confort urban în mai multe localități (inclusiv rurale), stăpânirea extinderii nejustificate a intravilanelor, monitorizarea rezervării de terenuri pentru sisteme importante de funcțiuni (circulație/transport, activități economice, sport și agrement). Totodată, prin dezvoltarea complementară a celor 3 subdiviziuni teritoriale, va rezulta beneficiul unui fond forestier suplimentar, accesul echilibrat la rețeaua hidrografică (inclusiv lacurile de acumulare) precum și posibilitatea rezervării de teren pentru un „green/yellow belt“ în jurul municipiului Brașov.

Prin specularea resurselor și oportunităților județul Brașov ar putea oferi locuitorilor proprii și vizitatorilor un context spațial optim pentru viață, activitate și loisir.